

ГУЛЬНЯ Ў САЛДАЦІКІ

ЛЮБОЙ
НЯВЕЧНАЯ

СТАР. 4

БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ТУТ І ЦЯПЕР

СТАР. 5

ПАД РАЗДАЧУ

ЧАМУ
“БЕЛСАТ”
КРАЙНІ

10.02.10-16.02.10 г.

ШТО СТАІЦЬ ЗА ПОЛЬСКАЙ “ДЫМАВОЙ ЗАСЛОНАЙ”?

Апошняе сур'ёзнае авбастрэнне беларуска-польскіх стасункаў здольнае прывесці да непрадказальных наступстваў.

БРУТАЛЬНЫЯ ПАВОДЗІНЫ

Зусім нядайнаў Івянцы Гродзенскай вобласці ў Польскім доме, які належыць непрызнанаму ўладамі Саюзу палякаў Беларусі, заяўліся міліцыянеры і судовыя выкананцы. Апошнія пачалі апісваць маёмысьць гэтага дома. Першыя фактычна яго акупіравалі, выпіхнуўшы на вуліцу актывістаў названай арганізацыі. Замест іх у дом заявілі нейкага Станіслава Бурачэўскага, які кіруе мясцовым аддзяленнем лаяльнага ўладам Саюза палякаў.

Раней, напрыканцы студзеня, у тым жа Івянцы ўлады спрабавалі звольніць кіраўніка мясцовага аддзялення названага вышэй саюза Тэрэзу Собаль. Акрамя таго, дзясяткі актывістаў, якія хацелі падтрымаць Собаль, былі затрыманы на некаторы час.

У рэшце рэшт пасол Польшчы ў Беларусі Генрык Літвін быў адкліканы для кансультацый у Варшаву, што на дыпламатычнай мове азначае сур'ёзнае напружанне ў дыпламатычных стасунках паміж

Ці захаваем добрыя адносіны з Польшчай ды іншымі краінамі ЕС, залежыць ад нас

дзвёма краінамі.

Польскі бок у асобе свайго Міністэрства замежных спраў таксама вырашыў выклікаць да сябе пасла Беларусі ў Польшчы Віктара Гайсёнка, каб выказаць яму сур'ёзную занепакoenасць дзеяннямі беларускіх улад у адносінах да палякаў у Беларусі.

Саветнік польскага презідэнта па спраўах суайчыннікаў за мяжой Міхал Дворчык не вельмі выбіраў слова, харктарызуючы сітуацыю, што склалася: “У іншых краінах, еўрапейскіх і нееўрапейскіх, дзе жыве шмат палякаў і асоб польскага паходжання, таксама ўзнікаюць рознага роду праблемы і нават парушаюцца

правы чалавека і не вытрымліваюцца еўрапейскія стандарты. Аднак да такіх брутальных сітуацый, як у Беларусі, нідзе ў свеце не даходзіць”.

Не застаўся ўбаку і сам польскі презідэнт, які цалкам падтрымаў непрызнаны Саюз палякаў Беларусі і яе кіраўніка Анжаліку Борыс, якая была запрошана на сустрэчу да Леха Качыньскага. Анжаліка публічна заўважыла, што дадзеная сітуацыя вельмі моцна нагадвае ёй падзеі 2005 года, калі “спецназ захапіў Польскі дом у Гродне”.

Самае цікавае, што ўжо 12 лютага павінен адбыцца візіт у Варшаву нашага міністра замежных спраў Сяргея Мартынава, на фоне якога віцэ-старшыня польскага сената Мацей Плажынскі назваў падзеі ў Івянцы “незразумелымі”. Падчас візіту плануецца (ци ўжо планавалася?) абмеркаваць шматлікія аспекты беларуска-польскіх стасункаў, якія, трэба сказаць, апошнім часам надта актыўна развіваюцца амаль па ўсіх напрамках.

Заканчэнне на стар. 3

ДА ВЕДАМА

У Беларусі зараз дзейнічаюць два Саюзы палякаў.

Першы — афіцыйны — Саюз палякаў у Беларусі, які з канца мінулага года ўзначальвае 57-гадовы прадпрымальнік Станіслаў Сямашка.

Другі — неафіцыйны — Саюз палякаў Беларусі, якім кіруе Анжаліка Борыс. Беларускія ўлады яго не прызнаюць, але паўнавартасны дыялог з гэтым саюзам вядуць ўлады суседняй Польшчы.

З 90-х гадоў мінулага стагоддзя за кошт польскай дзяржавы былі пабудаваны 16 Польскіх дамоў, трима з якіх кіруе А.Борыс.

sos!

АБУРЭННЕ АРШАНСКІХ ТКАЧОЎ

234 работнікі льнокамбіната падпісаліся пад зваротам у адміністрацыю презідэнта, піша <http://regionby.org>.

“Мы, работнікі прадпільнага цэха фабрыкі № 2 Аршанска га льнокамбіната, выказываем сваё абурунне несуразмернасцю цяжкасці нашай працы з умовамі працы і існуючай заработнай платай. Павышаная вільготнасць, шум, тэмпературны рэжым, работа ў начны час прыводзяць да прафесійных захворванняў. Заработка плата пры выкананні плана і работе ў выходныя дні складае 500—600 тысяч рублёў”, — гаворыцца ў звароте.

Людзі просяць павялічыць заработную плату як мінімум у два разы.

Пасля адпраўкі звароту адміністрацыя льнокамбіната правяляла сход са скаржнікамі. Ткачам расказвалі пра тое, як недастойна яны сябе паводзяць, што ў Кітаі ўзворенъ заработнай платы яшчэ меншы і як цяжка працеваць салігорскім шахцёрам. Усё гэта выклікала толькі смех. І, канечнэ, абурунне, якое так і не прайшло. І невядома, калі пройдзе...

А КАГО БЫ ПАСЛАЛІ НА КОНКУРС «МІСТЭР СВЕТУ-2010»?

ДА ВЕДАМА

Напрыканцы сакавіка ў Сеуле пройдзе конкурс “Містэр свету”. Беларусь на гэтым мірапрыемстве будзе прадстаўляць Міхail Баранаў, 21-гадовы спартсмен, мадэль Нацыянальнай школы прыгажосці. Міхail – студэнт чацвёртага курса Беларускага дзяржаўнага юніверсітета фізічнай культуры (факультэт спартыўных гульняў і адзінаборстваў).

Конкурс “Містэр свету” праходзіць з 1996 года, яго арганізатарамі з’яўляюцца заснавальнікі самага прэстыжнага конкурсу прыгажосці “Mіс свету”. Сёлета будзе прадстаўлена 80 краін. Падрыхтоўка да конкурсу пачненца 12 сакавіка і будзе ўяўляць сабой спаборніцтвы ў дастаткова экстэмальных відах спорту — рафтынг, каноэ, усходнія адзінаборствы, плаванне і інш. Фінал конкурсу пройдзе ў Сеуле (Паўднёвая Карэя) 27 сакавіка і будзе складацца са сцэнічных нумароў: у нацыянальных касцюмах краіны, якая прымае конкурс, і смокінгах, а замест дэфіле ў “бікіні”, як на жаночых конкурсах прыгажосці, канкурсанты прадэманструюць дэфіле ў шортах і кашулях.

Прызавы фонд конкурсу: 50 тысяч долараў і контракт з англійскім мадэльным агенцтвам.

АРИНА ЛІСЕЦКАЯ, ПАЭТКА, ПРЭС-САКРАТАР КАМПАНІИ “БУДЗЬМА”: “БАРАДУЛІН У МАЛАДОСЦІ”.

— Для прыгажосці (не важна, мужчынскай ці жаночай) галоўнае, каб унутраны свет супадаў са зневнасцю, каб была гармонія. Калі ты прыгожы ўнутры, то прыгожы і зневне. З беларускіх герояў я б адправіла Барадуліна ў маладосці, таму што ён ідэальны, а цяпер яшчэ і мудры. Спартуўцы мне не зусім падабаюцца, бо я ніколі не чула, каб яны разважалі на нейкія разумныя тэмы. Я не здзяйсняла ўнутранай прыгажосці спартсмена, таму, на мою думку, “Містэрам свету” павінен быць толькі творца.

ВОЛЬГА КРАЎЧАНКА, НАСТАЎНІЦА: “ТАЛЕНАВІТЫЯ ШАЛКЕВІЧ І ПУШКІН”.

— Я б накіравала такіх персон, як Віктар Шалкевіч і Алеся Пушкін. За іх уменне падаваць сябе, за іх харызму. Гэта шоу, і яно павінна быць неардынарным. А калі ўсе “прылізаныя” прыгажунчыкі, то гэта нецікаўна.

АЛЕНА ЯСЬКОВА, ЛІДАР ЖАНОЧАГА РУХУ, ПРАВААБА- РОНЦА: “ВЫСАКАРОДНЯЯ ЯРАШУК І ЛЯБЕДЗЬ- КА”.

— У нас многа цудоўных разумных мужчын. Напрыклад, старшыня Беларускага кангрэса дэмакратычных прафсаюзаў Аляксандр Ярашук, старшыня АГП Анатоль Лябедзька.

У “Містэра свету” павінна быць перш за ўсё пачуццё ўласнай годнасці. І калі гэта мужчына, ён павінен быць чалавекам слова, цвёрдых

Mihail Baranau мае шансы на поспех

прынцыпаў і перакананняў, ад якіх не адступае на працягу жыцця. Ён высакародны ў адносінах да дзяцей, жанчын, супрацоўнікаў.

ТАЦЦЯНА БЕЛАНOGАЯ, БАРДЭСА: “ДОБРЫ АНДРУСУ МЕЛЬНІКАУ”.

— Я думаю, што гэта мужчына, у якога добрыя вочы, таму што па іх бачна чалавека. І мужчынская сіла зусім не ў біцэпсах. А ўсе гэтыя конкурсы прыгажосці трошкі аднабаковыя. Я б адправіла туты Андрусу Мельнікава — у яго вельмі добрыя вочы.

ВАЛЯНЦІНА, БІБЛІЯТЭКАРКА: “ПРАДСТАЙНЧЫ ДУБАВЕЦ”.

— Філасофію жыцця найперш нясе мужчына. А калі гэтая якасць спалучаецца з пранізлівым позіркам, прадстаўнічым выглядам, дык атрымліваецца неардынарная фігура, асоба. Сыходзячы з гэтага, я б аддала перавагу Сяргею Дубаўцу.

СВЯТЛНА ЗАВАДСКАЯ, ГРАМАДСКІ ДЗЕЯЧ: “МУДРЫ УЛАДЗІМІР АРЛОУ”.

— Гэта павінен быць прыгожы інтэлектуал. Я б адправіла Уладзіміра Арлова. Вельмі прыгожы мужчына. Высокі.

КАЦЯРЫНА ВАДАНОСАВА, ПАЭТКА, ЛІДАР ГУРТА “ALTA MENTE”: “ІНТЭЛЕКТУАЛЬНЫЯ ХАДАНОВІЧ І ВАЙЦЮШКЕВІЧ”.

— Мне падабаецца Вайцюшкевіч, але, напэўна, ён не паянгуну бы на “Містэра свету”. Нават не ведаю, каго называць з нашых прыгажуноў. Шчыра кажучы, нашы мужчыны не вельмі ўдаліся тварам. А хто ў нас удаўся разумам? Хіба толькі Прэзідэнт. А давайце Андрэя Хадановіча зашлём! Ён іх там усіх “парве”. На пару з Вайцюшкевічам.

ВАЛЯНЦІНА, СТУДЭНТКА: “МУЖНЫ СІГОЎ”.

— “Містэр свету” павінен сабой нешта ўяўляць. Вось акцёр Igar Cigoў — гэта так! І мужык прыгожы, і артыст таленавіты.

НІНА СТУЖЫНСКАЯ, ГІСТОРЫК: “САМАІРАНІЧНЫ АРЛОУ”.

— Біцэпсы, канечнэ, не пашкодзілі б “Містэру свету”, хаця асабістая я паважаю мужчын за разум. Таму мне хочацца накіраваць на конкурс Уладзіміра Арлова. У яго ёсць самаіронія.

АРИНА ВЯЧОРКА, ГРАМАДСКІ ДЗЕЯЧ: “ШАРМ-МУЖЧЫНА ВОЛЬСКІ”.

— У мяне зараз ёсць два любімія мужчыны: Лявон Вольскі і Віктар Скорабагатаў. Самая важная мужчынская якасць для мяне — гэта куфар ідэй. Любы крэатыўны мужчына можа стаць “Містэрам свету”, калі ў яго ёсць ідэя, разум, энергетыка. Я б адправіла шарм-мужчыну Вольскага. Каб Скорабагатаў быў маладзейшы, паехаў бы ён”.

Заканчэнне.
Пачатак на стар. 1

Зараз у Мінску працуе сумесная беларуска-польская камісія па эканамічным супрацоўніцтве. Часткова вынікі яе працы стымулявалі прыезд у сярэдзіне студзеня ў Мінск віцэ-прем'єра Польшчы, міністра эканомікі Вальдэмара Паўляка, з якім супракаўся беларускі прэм'єр-міністр Сяргей Сідорскі. Паўляк выказаў спадзвянне, што абедзве краіны рэалізуюць інвестицыйныя праекты ў галіне энергетыкі і будуць супрацоўніцаў у розных сферах і на розных узроўнях.

Больш за тое, была падпісана дамова паміж Дзяржаўным камітэтам па маёmacі Беларусі і польскім акцыянерным таварыствам Acj Capital аб прадстаўленні інтэрэсаў Беларусі ў пытаннях прыцягнення інвестицый у нашу краіну.

І тут такая незадача.

“МУЖЧЫНСКАЯ РАЗМОВА” НА ЗАКУСКУ

Трэба сказаць, што Саюз палякаў А. Борыс неаднаразова спрабаваў неяк вырашыць дадзеную канфліктную сітуацыю. Старшыня Галоўнай рады гэтага саюза Анджэй Пачобут паведаміў, што “некалькі месяці да таго наша грамадскае аб'яднанне перадало адмысловы зварот да беларускага презідэнта: “Мы прасілі ў ім Аляксандра Лукашэнку асабістую ўмяшыцца ў дадзеную сітуацыю і расставіць усе крапкі над “і”. Але адказу на свой зварот мы не атрымалі дагэтуль. Дарэчы, пад ім падпісалася каля 5000 чалавек”.

Намеснік старшыні афіцый-

Але вінаваціць у гэтым трэба не беларускіх прадпрымальнікаў, а галандскіх пастаўшчыкоў.

У Беларусі не падаражаюць толькі гваздзікі.

— Сапраўды, напярэдадні 14 лютага ў Галандыі павышаецца праіс на чырвоную ружу і квітнёвую расліну ў вазонах. І не таму, што яны нейкія асаблівія: калі гэта га не рабіць, то тамтэйшыя пастаўшчыкі не справяцца ў названы перыяд з попытам, — пракаментаваў сітуацыю Уладзіслаў, менеджар адной з найбуйнейшых мінскіх аптовых кветковых кампаній. — У

ШТО СТАІЦЬ ЗА ПОЛЬСКАЙ “ДЫМАВОЙ ЗАСЛОНАЙ”?

Анжаліка Борыс не здаеца

нага Саюза палякаў у Беларусі Мечыслай Лысы мае свой пункт гледжання на канфліктную сітуацыю паміж двума саюзамі. На з’ездзе гэтай грамадской арганізацыі, які прыйшоў напрыканцы мінулага года, ён сказаў наступнае: “Канечне, за чатыры гады мы прывыкі працаўцаў у некаторай ізяляцыі, ва ўмовах падзелу палякаў на “сваі” і “чужых”. Мы адкрыты для дыялога, але цяжка размаўляць з тымі, хто не хоча чуць”.

Разам з тым М.Лысы выказаў надзею, што са зменай кірауніцтва СПБ зменіцца і стаўленне да гэтай грамадской арганізацыі з боку польскага ўрада і Еўрасаюза.

Адказам на яго спадзевы можна лічыць каментар міністра замежных спраў Радаслава Сікорскага адносна сітуацыі вакол Польскага дома ў Іванцы: “Захаванне правоў меншасцей — важная ўмова збліжэння з Еўрасаюзам, але выбар тут за Беларусью. Ёй ніхто не забароніць самаизлявацца, калі яна хоча гэлага”.

Акрамя таго, Сікорскі паабяцаў “мужчынскую размову” беларускаму міністэрству замежных спраў.

Няўжо беларуска-польская (а можа, і адносины Беларусь — ЕС) замарозяцца на няпэўны час з-за івянецкіх падзеі і з-за таго, што ім папярэднічала?

ЕУРАПЕЙЦЫ ПАКРЫЧАЦЬ ДЫЙ ПЕРАСТАНУЦЬ

Палітолаг **Юрый Чавусаў** лічыць, што такі сцэнар малаверагодны: “Сітуацыя вакол Польскага дома ў Іванцы — гэта, на мой погляд, памылковая мішэнь. Гэткая своеасаблівая дымавая заслона на фоне падрыхтоўкі да чарговых празідэнцкіх выбараў на пачатку 2011 года. Нешта падобнае ўжо адбывалася падчас мінулай празідэнцкай кампаніі 2006 года, калі за кошт саступак у нейкіх не вельмі значных спраўах практычна нічога не рабілася ў фундаментальных галінах абароны правоў чалавека ў Беларусі. Зараз адбываецца падобны

палітычны гандаль.

Я асабіста не выключаю, што ў хуткім часе ўлады спыняць націск на Анжаліку Борыс і яе саюз. І што, з-за гэтага значна зменіцца сітуацыя з рэгістрацый палітычных партый і рухаў? Ці палепшыцца становішча незалежных СМИ?

Або неяк скарэктуецца сцэ-

нар правядзення мясцовых і будучых празідэнцкіх выбараў у Беларусі? Усе гэтыя рэчы наўрату ў свядомасці ўсходаўскіх (і асабліва польскіх) палітыкаў адышыдзь на другі план пасля магчымых саступак беларускіх улад у справе неафіцыйнага Саюза палякаў”.

ЕУРАПЕЙЦЫ ЎЖО ДАЛЕКА НЕ ТЯЯ

Іншага меркавання прытрымліваецца **Igor Varatyneč**, таксама палітолаг: “Мушу напомніць, што зараз на двары 2010 год, а не 2006, калі нашым уладам асабліва не былі патрэбны ні ўсходаўскія празідэнцы, ні тэхналогі, ні пазыкі — усё гэта “закрывала” братэрскую Расія. Цяпер жа, калі РФ і дae празідерэнцы і пазыкі, торобіць гэта з непразрыстым намёкам на права ўласнасці на самыя смачныя кавалкі беларускай маёmacі, а та і незалежнасці. Еўропе ж апошніе, што называецца, і дарам не трэба. Таму сяброўства з Еўропой для беларускай улады мае цяпер стратэгічны характар па ўсіх напрамках. Гэта разумее і беларуская ўлада, і кірауніцтва вядучых ўсходаўскіх структур. Ім усё-такі ёсьць справа да правоў чалавека ў Беларусі”.

Так што, мяркуючы па ўсім, адной “дымавой заслонай” на гэты раз афіцыйнаму Мінску не адкруціца.

VIKTAR ALEYSHKEVICH

ГАЛАНДСКАЯ РУЖА: ПЛЮС 5-7 ТЫСЯЧ

выніку беларускім рознічным прадаўцам таксама даводзіцца павышаць цэны на тавар, інакш яны не пакрыюць выдаткі. Хоць некаторыя прадпрымальнікі ў гэты перыяд ўсё-такі памяняшаюць наценку, каб захаваць прымальныя цэны для пакупнікаў.

Калі да свят галандская ружа даўжынёй 70 сантиметраў каштавала 10-12 тысяч рублёў, то ў перыяд з 14 лютага па 8 сакавіка яна будзе каштаваць 15-18 тысяч.

Галандскую хрызантему будуць прадаваць па 9-10 ты-

сяч (да гэтага — 7-8 тыс.), галандскія цюльпаны — па 5-6 тысіч.

Шараговым пакупнікам таксама прапаноўваюцца эквадорскія ружы і беларускія цюльпаны па цэнах, значна ніжэйшых за цэны на прадукцыю з Галандыі. Тым не менш, як адзначаюць спецыялісты, з галандскімі гатункамі іх не падаўнаць (тычицца і формы бутонau, і колеру, і трываласці).

Не падаражаюць у святочны перыяд толькі гваздзікі, асноўнымі пастаўшчыкамі якіх з’яўляюцца Калумбія і Турцыя.

Гэтыя краіны на працягу года трymаюць адну і туju ж цану на свой тавар.

**ГАННА СНЕЖКІНА,
“САЛІДАРНАСЦЬ”**

Беларуска-расійскія адносіны павінны каментаваць збольшага не палітолагі, а псіхіяtry. Клятвы ў вечнай любові рэгулярна гучаць з Мінска і Масквы, аднак, калі даходзіць да справы, то найлепш у бакоў атрымліваюцца скандалы.

Гучныя публічныя сваркі паміж "братамі" на-конт энерганосбітаў ужо ўвайшли ў традыцыю. Аднак не толькі газ і нафта адыхіграваюць ролю "яблыкаў разладу". Увесе час уз-нікаюць ўсё новыя і новыя канфлікты.

Да прыкладу, дніамі Міністэрства эканамічнага развіцця РФ склала своеасаблівыя рэйтынгі краін, якія маюць абмежаванні на продаж расійскіх тавараў. І хто, вы думаеце, упэўнена трymае першое месца? Беларусь! Наша краіна ўвяла ажно 24 абмежаванні на імпарт з Расіі.

І толькі ў адной галіне праблем паміж Мінскам і Москвой амаль не існуе — гэта вайсковае супрацоўніцтва. Аляксандр Лукашэнка шматкроць урачыста абяцаў, што танкі праз Беларусь на Москву не пройдуць. І за гэта ўвесе час патрабаваў для сябе прывілеі: маўляў, няма ў вас больш надзеінага і адданага хаўрусніка, таму плаціце грошыкі!

Нейкі час гэтая простая амяркацыя спрацоўвала. Расійскія генералы лабіравалі інтарэсы Лукашэнкі ў Крамлі, нагадваючы сваім палітыкам

Трэба правільна выбіраць і цацачных салдацікаў

і чыноўнікам, што Беларусь з'яўляецца стратэгічным плацдармам. І калі нешта здарыцца з адзінм і непаўторным Аляксандрам Рыгоравічам, то праз пару дзён войскі НАТА ўжо будуть стаяць пад Смаленскам.

І хаяць з цягам часу гэты аргумент у значнай ступені страціў силу, Москва і Мінск і сёння хутчэй за ўсё разумеюць адно аднаго на мілітарысцкай глебе. Так, найбуйнейшыя вайсковыя манеўры, што адбыліся летасць на тэрыторыі нашай краіны, выклікалі замілаванне не толькі ў кірауніцтва Узброненых Сіл РФ, але і ў презідэнта Дзмітрыя Мядзведзева.

Дарэчы, дніамі ён зацвердзіў новую вайсковую дактрину Расіі. У ёй, у прыватнасці, гаворыцца, што напад на Беларусь Расія "будзе разглядаць як акт

агрэсіі супраць саюзнай дзяржавы і ажыццяўвіць меры ў адказ". Сярод магчымых захадаў — нават выкарыстанне ядзернай зброі.

У гэтым месцы можна было бы папросту паціснуць плячыма, бо такі сценар (напад на Беларусь) у сэнсіншніх рэаліях выглядае неверагодным. Такім чынам, ўсё астатнія можна лічыць выключна тэорыяй, "гульнёй у салдацікі".

Аднак насамрэч ўсё гэта далёка не бяскрыўдана. Разгортаючы вайсковае супрацоўніцтва з нашай краінай, Крэмль ставіць сабе стратэгічныя мэты.

Расія, прапануючы Беларусі "ядзерны парасон", жадае назаўжды замацаваць за ёй ролю свайго заходняга фарпоста. Пра гэта піша ў свежым нумары штотыднёвіка "Беларусы і рынак" ваенны аналітык выдання Аляксандр Алесян. З ім цяжка не пагадзіцца. План супрацоўніцтва на 2010 год паміж міністэрствамі абароны дзвюх дзяржаў складаецца з 68 (!) мерапрыемстваў. Гаворка ідзе ўтым ліку і пра рэалізацыю пагаднення аб сумеснай абароне знешніх мяжы так званай саюзнай дзяржавы ў паветранай прасторы і стварэнні

адзінай рэгіянальнай сістэмы супрацьпаветранай бяспекі.

У выніку міністр замежных спраў Сяргей Мартынаў сцвярджае, што Беларусь будзе заставацца сувэрэнай дзяржавай паміж двумя гігантамі — Еўрасаюзам і Расіяй. Але на практыцы наша краіна апошнім часам усё мацней прывязаецца да РФ. Гэта, між іншым, тычицца не толькі ваеннай галіны — тое самае і ў эканоміцы. Мытны саюз, ад якога простым беларусам пакуль перапалі толькі "прыемнасці" кшталту новых мытных пошлін на легкавікі, фактычна пахаваў планы на стварэнне адзінай эканамічнай прасторы з Еўрасаюзам, бо нельга адначасова сядзець у цягніках, якія едуть у розныя бакі.

Паступова Москва накідае ўсё новыя і новыя ланцужкі на Беларусь: спачатку афіцыйны Мінск падсеў на танныя энерганосбіты, а потым трапіў на крэдытную іглу. Аднак вайсковыя гульні — гэта ўсё-такі асобная справа, бо відавочная скіраванацца беларуска-расійскага супрацоўніцтва ў названай галіне супраць Еўрасаюза. Гэтыя агрэсіўныя рухі яшчэ больш адасобліваюць Беларусь ад Захаду. Што і патрабуеца Маскве.

ВАЛЯНЦІН СЫЧ

«ЗАНАДТА СМЕЛА СЯБЕ ПАВОДЗІЎ»

9 лютага наш калега Іван Шульга, які адбывае 10 сутак арышту ў ізялітары на Акressціна, атрымаў ад сваякоў чарговую «пера-дачу» з волі, у тым ліку свежыя газеты.

Учора блізкіх Івана ў Оршы наведаў выкананучы дырэктар тэлеканала «Белсат» Павел Мажэйка.

Журналіста Івана Шульгу призналі вінаватым у дробным хуліганстве (арт. 17.1 КаAP) і асуздзілі на 10 сутак.

Сябра ГА «БАЖ» з Оршы Івана Шульгу затрымалі 3 лютага калі дома, у якім здымалася кватэру прадстаўнік «Белсата» ў Беларусі Міхась Янчук. Спадар Шульга разам з яшчэ некалькімі незалежнымі жур-

аб тым, чаму міліцыянты пры затрыманні вырашылі, што І. Шульга быў нецвярдзены, тыя заяўлі, што ён «занадта смела сябе паводзіў».

Каментар Андрэя Бастунца, намесніка старшыні БАЖ: «Асуджэнне і затрыманне журналістай і грамадскіх актыўістаў і адвінавачанне іх у паштунні Кодэкса аб адміністрацыйных правапарушэннях — на жаль, звыклая практика ў Беларусі. Такія працэсы не павышаюць даверу ні да міліцыі, ні да судовай сістэмы».

Дарэчы, можна дасылаць Івану Шульгу лісты і паштоўкі са словамі падтрымкі

на адрес: г. 220089, г. Мінск,
1-ы завулак Акressціна, 36.
ПРЭС-СЛУЖБА ГА «БЕЛАРУСКАЯ АСАЦЫЯЦЫЯ ЖУРНАЛІСТАў»

НАВОШТА ПРЭСІНГУЮЦЬ “БЕЛСАТ”

Апошнім часам незалежны тэлеканал “Белсат” часта фігуруе ў топавых навінах незалежных сродкаў масавай інфармацыі.

Тыдзень таму супрацоўнікі ўпраўлення ўнутраных спраў Савецкага раёна Мінска спрабавалі ўзяць “на змор” кватэрзу, якую арандуюць супрацоўнікі спадарожнікавага тэлеканала “Белсат”. Падчас “аперацыі” на сумежнай тэрыторыі быў затрыманы адзін з супрацоўнікаў тэлеканала, як патлумачылі сілавікі — дзеля правядзення аллагольнага тэсту. Незалежнага журналіста Івана Шульгу абвінавацілі ў tym, што ён нібыта ўдарыў міліцыянта, і асудзілі на 10 сутак.

Незалежныя медыяэксперты амаль у адзін голас кажуць, што “Белсат” прэсінгуюць.

Чаму і навошта?

ТОЛЬКІ ЛІЧБЫ

У мінулым годзе сацыялагічны цэнтр “Люстэрка-Інфа” паведаміў, што сярод прыхільнікаў спадарожнікавага тэлебачання пераважаюць мужчыны (57%). Больш за палову карыстальнікаў «талерак» складаюць людзі ва ўзросце 25—49 гадоў (63%), а таксама асобы, якія маюць сярэднюю адукцыю і больш высокую за сярэднюю (92%).

Географія распаўсюду спадарожнікавага тэлебачання: Мінск, малыя гарады і сяло (76%). Пры гэтым, як адзначаюць сацыялагі, у сельскай мясцовасці спадарожнікавыя талеркі набываюць усё большую папулярнасць.

ДАВЕДКА

Тэлеканал “Белсат” быў створаны ў 2007 годзе ў рамках польскага грамадскага тэлебачання. Галоўная задача тэлеканала — даваць грамадзянам Беларусі аб'ектыўную інфармацыю пра падзеі ў краіне, Еўропе і свеце. Аднак Міністэрства замежных спраў так і не акредытавала “Белсат” на Беларусі — 9 снежня мінулага года тэлеканалу было ў чарговы раз адмоўлена ў рэгістрацыі.

МАГЧЫМАСЦІ ТЭЛЕБАЧАННЯ ПЕРАБОЛЬШВАЮЦЦА

Гэта рэфлекс, які застаўся яшчэ з даўніх савецкіх часоў, — выказвае сваё меркаванне вядомы тэлежурналіст і рэжысёр Леанід Мін-длін. — Чыста ў ідэалагічным сэнсе з тых часоў у грамадстве мала што змянілася. І піранейшаму любая інфармацыя, якая не кантролюецца ўладамі, лічыцца небяспечнай, як і любое меркаванне. У “сваіх тэлеканалаў” гэта можна пракантраляваць, а “Белсат”, атрымліваеца, пракантраляваць немагчыма. Мне падаецца, што гэта асноўная прычына такой пільной увагі да тэлеканала, бо, на мой погляд, пагрозы існучому строю “Белсат” не ўй়ляе, як і любы тэлеканал. Магчымасці тэлебачання перабольшаюцца.

— Дый спадарожнікавыя “талеркі” сёння ёсьць не ў многіх...

Па маіх падліках, у 2003 годзе ў нас налічвалася прыкладна больш за 350 тысяч спадарожнікавых “талерак”. Думаю, за гэты час лічба павялічылася як мінімум да 500 тысяч. Нават магу патлумачыць чаму: па-першую, “талеркі” значна патаннелі, па-другое — вялікая іх колькасць устанаўліваеца, што называеца, пірацкім чынам, неафіцыйна.

І Мінск у гэтым сэнсе не паказык. Асабліва рост колькасці спадарожнікавых антэн прыкметны там, дзе няма кабельных сетак, — у пры-

Спадарожнікавыя талеркі ў нас пераацэнъваюць і недаацэнъваюць

гарадах Мінска, катэджных пасёлках, звычайных вёсках. Напрыклад, у той вёсцы, дзе Павел Севярынец адбываў пакаранне, калі не памыляюся, было ўсталявана 8 спадарожнікавых “талерак”!

— Як Вы думаеце, напярэдадні презідэнцкіх выбараў прэсінг на “Белсат” узмоцніца?

— Будуць моцна кантралявацца ўсе “шлюзы”. Аднак “талеркі”, як мне падаецца, адназначна здымаць не будуць, бо гэта выкліча вялікую незадаволенасць у насельніцтва. Мажліва, час ад часу будуць бударажыць канал, не даваць магчымасці стабілізаціі працу, стварыць нейкую ўстойлівую інфармацыйную структуру... Але ўсё гэта другаснае, галоўнае — менавіта кантроль над меркаваннем.

Раней Беларусь пакрывалі расійскія каналы. Можна было ганіць журнالістай, якія на іх працавалі, дэпартаваць іх, праз некаторы час зачырываць тэлеканалы. А зараз у гэтым няма неабходнасці. Праграмы эфірнага і кабельнага тэлебачання надта проста цэнзураваць. І робіцца гэта вельмі спрытна: ледзь не падчас эфіру выкідаўца сюжэты з “ПражэктарПерыс-Хілтан”, “Мульта асобы”. А са спадарожнікамі тэлебачаннем усё больш складана...

Да таго ж неўзабаве з'явіцца тэлевізары, якія змогуць прыматці сігнал наогул без “талерак”. Мы пераходзім на лічбавае вяшчанне, а гэта ўжо зусім іншыя тэхнічныя параметры.

ПАЗІЦЫЯ

**ДЫРЭКТАР “БЕЛСАТА”
АГНЕШКА РАМАШЭУС-
КАЯ-ГУЗА:**

“ЦІСК З БОКУ ЎЛАД НЕ ПАҮПЛЫВАЕ НА НАШУ ЖУРНАЛІСЦКУЮ ПАЗІЦЫЮ...”

“Мы лічым, што сённяшні дзяянні беларускіх улад у дачыненні да тэлеканала “Белсат” — гэта чарговая спроба перашкодзіць працы і дыскрэдытаўца незалежных журналістаў, — такую заяву зрабіла дніамі Агнешка Рамашэўская-Гуза. — Варта таксама адзначыць, што апошнімі тыднямі ўзмацніўся націск з боку спецслужбай на журналістаў тэлеканала. Запэўніваем нашых гледачоў, што націск з боку ўлад не паўпливае на нашу журналісцкую пазіцыю”.

“КРАІНА РЫХТУЕЦА ДА ВЫБАРАЎ...”

Былы тэатральны рэжысёр, а цяпер праста кур’ер Валерый Мазынскі паставіў спадарожнікавую антэну спецыяльна для таго, каб глядзець “Белсат”. Але якасцю тэлеканала Валерый Яўгенавіч не зусім задаволены. На пытанне, чаму чапляюцца да гэтага тэлеканала, Мазынскі адказвае так: “Ужо сам факт, што такі канал існуе, хіба не нагода прычапіцца?”

— А чаго чапляюцца да “Народнай Волі”? — развівае сваю думку рэжысёр. — Таму што гэта — незалежная прэса. Калі казаць пра тэлеканал, то, з аднаго боку, ён мне падабаецца, а з іншага — я страшэнна ім незадаволены. Не мы, на жаль, яго робім, а палякі. І яны не зусім разумеюць нашу сітуацыю — прыкладна, як Зянон Станіслававіч.

Зараз, відаць, на “Белсаце” будуць нешта гаварыць пра выбары, але будуць гаварыць тое, што гаворыцца ва ўсёй незалежнай беларускай прэсе. Нічога іншага яны сказаць не могуць. Дык чаму да іх чапляюцца? Таму што гаспадара раздражняе, калі нехта без дазволу заходзіць у ягоныя інфармацыйныя ўладанні...

АКСАНА КАРАТКЕВІЧ.

ЦІ ЗАЖЫВУЦЬ РЭГІЁНЫ ПА-ЕЎРАПЕЙСКУ

У Беларусі няма мясцовага самакіравання ў агульнапрынятых сэнсе, аднак супраца мясцовых уладаў і грамадзянскай супольнасці з дапамогай еўрапейскіх экспертаў у пэўных праектах пасоўваеца даволі паспяхова.

Пра гэта на мінулым тыдні гаварылі ў Мінску на навукова-практычнай канферэнцыі "Мясцове развіццё на постсавецкай прасторы: досвед даследаванняў і праблемы кіравання".

КАЛІ ВА ЎЛАДАЙ И ГРАМАДСТВА АДНЫ МЭТЫ

Як распавёў эксперт Праграмы падтрымкі Беларусі Федэральнага ўрада Германіі **Алег Сівагракаў**, у 1999 годзе ў Беларусі ўзнікла новая форма самаарганізацыі грамадзянства у выглядзе мясцовых ініцыятываў — "Мясцовы парадак дня-21" ("МП-21"). Гэта дзейнасць актыўных прадстаўнікоў мясцовых супольнасцяў па распрацоўцы і рэалізацыі стратэгіі ўстойлівага развіцця тэрыторый (ад гарадоў да вёсак) і арганізацый (ад школ да таварыстваў уласнікаў).

Пачынаючы з 2004 года, "МП-21" рэалізуецца ў межах Нацыянальнай стратэгіі ўстойлівага развіцця Беларусі на перыяд да 2020 года. Распрацаваная з дапамогай ПРААН і зацверджаная Саўмінам, праграма дазваляе "легалізаваць" дзейнасць ініцыятыўных груп на мясцовым узроўні. У іх склад уваходзяць як прадстаўнікі грамадскіх недзяржаўных арганізацый, гэтак і мясцовых Саветаў, выканкамаў, бізнэсу і г.д.

Паводле словаў экспертаў, унікальнасць гэтай праграмы мясцовага развіцця ў тым, што на адзінай платформе прынцыпаў аўтадаўлення ўсе існыя актыўныя сілы — грамадскія і дзяржаўныя, праца якіх будуеца на грунце партнёрства і адкрытысці. Менавіта так жыве еўрапейская правінцыя, але для Беларусі гэта значны прарыў.

Да дома тыповай нямецкай вёскі яшчэ далёка, але...

Адзначым, што асаблівую цікавасць да распрацоўкі і рэалізацыі "МП-21" праяўляюць улады малых гарадоў, пасёлкаў і сельсаветаў. Па-першае, гэтым тэртыярным адміністрацыйным сродкам на вырашэнне мясцовых проблем, — распавёў Алег Сівагракаў "TiЦ". — Работа ў межах гэтага праекта дэмансіструе магчымасці актыўнай пазіцыі грамадзян і грамадскіх структур у вырашэнні мясцовых проблем".

Расонскага раёна, пасёлка Смілавічы. "У рамках работы "Мясцовых парадак дня-21" у гарадах і вёсках Беларусі рэалізавана вялікая колькасць праграм і праектаў, прыцягнутыя сродкі на вырашэнне мясцовых проблем", — распавёў Алег Сівагракаў "TiЦ". — Работа ў межах гэтага праекта дэмансіструе магчымасці актыўнай позіцыі грамадзян і грамадскіх структур у вырашэнні мясцовых проблем".

ХТО ЗАМАРУДЖВАЕ ПРАЦЭС?

Апроч гэтага, пачынаючы з 2005 года значную падтрымку беларускаму руху за ўстойлівое развіццё аказвае Праграма падтрымкі Беларусі Федэральнага ўрада Германіі. З пачатку 2009 года ў Беларусі таксама стартаў праект Еўразвяза і ААН "Устойлівое развіццё на мясцовым узроўні", мэта якога — развіццё патэнцыялу па падрыхтоўцы і рэалізацыі "МП-21" у рэгіёнах краіны. Гэта і арганізацыя наўчальних семінараў, даследаванні і падрыхтоўка публікаций, абмен досведам з суседнімі краінамі і ажыццяўленне непасрэднай падтрымкі пры распрацоўцы "МП-21" і экатурыстычнай ініцыятывы "Зялёныя маршруты".

Год працы прыноўшы і пэўныя вынікі. Гэтак, у 2009-м на ўзделе ў праекце было пададзена 60 заявак. Сярод іх 31 — ад райвыканкамаў, 21 — ад сельскіх Саветаў, 7 — ад раённых гарадоў і гарадскіх пасёлкаў, 1 — ад абласнога камітэта прыродных рэсурсаў. Такім чынам, агульная колькасць праектаў у межах "МП-21" перавысіла 100. Калі 70 з іх працягваюць дзейнічаць дагэтуль.

На думку Алега Сівагракава, асноўным стрымальным фактарам укаранення стратэгіі ўстойлівага развіцця ў жыццё беларускіх рэгіёнаў з'яўляеца слабасць мясцовага самакіравання пры адначасовай жорсткасці камандна-адміністрацыйнай сістэмы. "Такое становішча садзейнічае пасіўнасці значнай часткі кіраўнікоў выканкамаў і Саветаў дэпутатаў у неадміністрацыйных умовах. Для чыноўнікаў-рэфарматараў, дэпутатаў і актыўных грамадзян на гэта сітуацыя стварае дадатковыя бюрократычныя проблемы. Адначасова працэс распашуджвання "МП-21" залежыць ад кампетэнцыі як прадстаўнікоў грамадзянскай супольнасці, гэтак і ўлады, чаго крытычна не хапае", — распавядае эксперт Праграмы падтрымкі Беларусі Федэральнага ўрада Германіі.

Апроч гэтага, па словах эксперта, рэалізацыі рэгіональнай ініцыятывы значна перашкаджае спыненне дзейнасці Нацыянальнай камісіі па ўстойлівым развіцці пры Саўміне, няпэўнасць прававога статусу і адсутнасць дзяржаўных механізмаў падтрымкі "МП-21". Карацей, проблем багата, аднак рух у правільным напрамку ёсць. Нават калі ён тычыцца самых дробных суб'ектаў рэгіональнага жыцця.

ПЯТРО ХАДАРОЎСКІ

Статус працы па МП-21	Раёны, рай- і аблцэнтры	Сельсаветы, пасёлкі, малыя гарады	Арганізацыі і установы	Разам
Працујць	9	17	23	49
Спынілі дзейнасць	12	14	3	29
Разам	21	31	26	78

Вось ужо пяць года працуе ў вёсцы Цяхін Бялыніцкага раёна крухмальны завод, дзякуючы якому ААТ "Новая Друць" павінна была дасягнуць вялікага росквіту і такіх жа заробкаў. На жаль, вялікім ў гаспадарцы пакуль застаюцца толькі даўгі.

САГА ПРА КІТАЙСКУЮ ЯКАСЦЬ

Мясцовы крухмальны завод — дзецишча беларуска-кітайскай дружбы. Гэтае прымысловое "дзіця" міждзяржайных адносін павінна было "стаяць на ногі" і "пайсці" яшчэ ў 2007 годзе. Праўда, незалежныя ад гэтых адносін назіральнікі ўжо тады дзівіліся: навошта везці кітайскае абсталяванне (што такое кітайская якасць, ведаюць многія) за дзесяць тысяч кіламетраў, калі, напрыклад, у Нямеччыне (побач!) робяць лепшыя ў свеце лініі па вытворчасці крухмалу?! Прычым нямецкія спецыялісты заўсёды гарантуюць бездакорную працу свайго абсталявання на некалькі гадоў наперад і самі, калі што, праводзяць неабходныя (так званыя рэгламентныя) работы. Аднак перамагла, як у нас часцяком бывае, не эканамічная, а зусім іншая мэтазгоднасць.

Трэба заўважыць, што лягасць падобны завод быў запушчаны ў Пружанскім раёне Брэсцкай вобласці. Акрамя аналагічных праблем абодва згаданыя прадпрыемствы родніць тое, што яны належаць Нацыянальнаму банку.

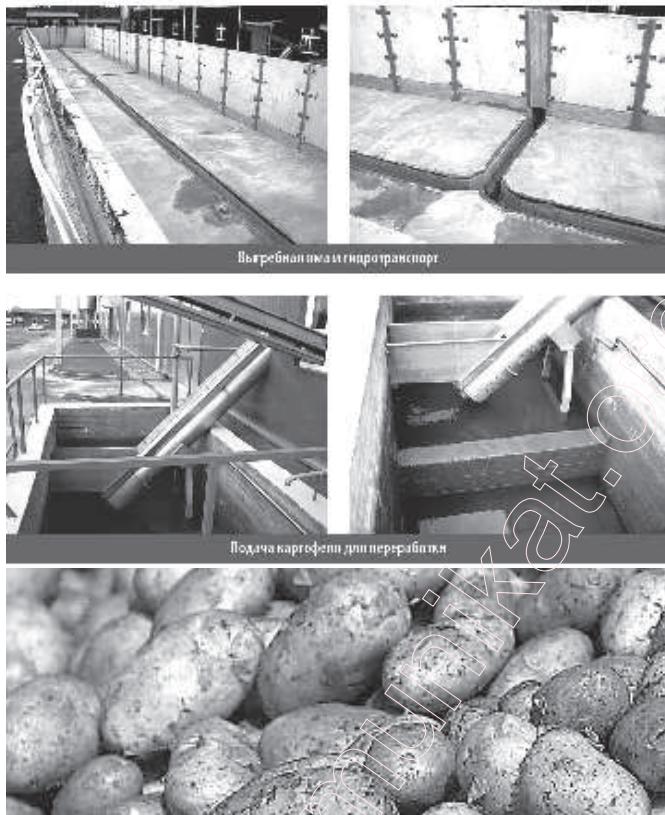
"ДРОБЯЗІ" З ТЭРМІНАМІ ЗАПУСКУ

Аднак вернемся ў Бялынічы. Пра зদчу ў эксплуатацыю завода тут было абвешчана не задоўга да апошніх выбараў у Палату прадстаўнікоў. Насамрэч афіцыйны акт аб гэтым быў падпісаны амаль праз тры месяцы — напрыканцы лістапада 2008 года.

Праўда, з-за шматлікіх праможных інтэр'ю і гучных урачыстасцей на такую дробязь ніхто не звярнуў асаблівай увагі. Але завод даволі хутка сам нагадаў пра сябе: ужо ў снежні таго ж года ўзнікі праблемы, звязаныя з тэхналагічнай лініяй, якія тлумачыліся маразамі на двары,

КРУХМАЛЬНЫЯ ПАКУТЫ

Тэхнолагічны процес пры вытворчасці крухмалу (ААТ "Новая Друць", Бялыніцкі раён, Магілёўская вобласць)

хакія, па нашых мерках, маразы былі не такімі ўжо і моцнымі. Ды і ўвогуле: хіба тэхнолагія, якія замаўлялі абсталяванне, не ведалі, што ў Беларусі бывае зіма?! Некаторыя "спецы", праўда, тлумачылі паломкі тым, што бульба, якая з буртоў завозілася на завод для перапрацоўкі, нярэдка траплялася з камяніямі і саломай. Эта вымушала перабіраць яе ўручную ўжо на заводзе. Жанчынам-работнікам перападала дадатковая нагрузкa, аднак іх заробкі ад такой некваліфікаванай працы змяншаліся. На заводзе пачалася цяжкасць кадра...

Але крухмалу прадпрыемства вырабіла шмат. Мяшкамі з прадукцыяй былі забіты ўсе заводскія сковішчы. Праўда, гэта радавала толькі мышэй. Дарэчы, яны сапраўды сапсавалі процыму мяхоў, з-за чаго крухмал неаднаразова даводзілася перасыпаць. Тым часам з-за вялікіх цэн на прадукцыю завода (з прычыны яе высокага сабекшту) пакупнікоў на бялыніцкі крухмал амаль не знаходзілася.

МЫТНЫЯ ПОШЛІНЫ ЯК ПАРАТУНАК

Толькі напрыканцы мінулага года і ў пачатку гэтага сітуацыя з реалізацыяй прадукцыі крыху палепшыліся. Але ў значнай ступені гэта адбылося толькі за кошт таго, што ўказам кірауніка дзяржавы былі рэзка павялічаны мытныя пошліны на імпортны крухмал. Спрацавала на карысць завода і тое, што нарэшце тут атрымалася запусціць тэхналагічную лінію па вытворчасці так званага катыённага крухмалу. У набыцца гэты прадукцыі вельмі зацікаўлены Шкловскі завод газетнай паперы, бо выкарыстанне такога крухмалу неабходна для вытворчасці якаснай паперы.

...І ёсць ж крухмальны завод у Цяхініе працуе ў адну змену (тэхналагічна ён павінен быць задзейнічаны ў трох змены). А ў блізкім часе і ўвогуле можа спыніцца: бульбы для перапрацоўкі ў ААТ "Новая Друць" засталося зусім няшмат. Яе няма дзе і набыць, бо краіна, як вядома, назапасіла бульбы "на крухмальныя мэты" ажно

ў 10 разоў менш ад патрэбнага. Дарэчы, і тая бульба, што ёсьць, з-за ніzkай якасці не даязджае да завода. На бульбасховішчах у гаспадарцы працуе пастаянная брыгада па пераборцы, каб уратаваць хоць бы туу бульбу, што засталася. Ды і сёлетнія маразы, калі яны сапраўды маюць значэнне для працы заводскага абсталявання, непараўнальная мацнейшыя за леташнія. Зраз на крухмальным заводзе ніхто не можа сказаць, колькі часу прадпрыемства яшчэ будзе працаваць у гэтым годзе. Німа дакладнасці і ў пытанні набыцца неабходнай сырэвіны (бульбы) у іншых гаспадарках Беларусі. Да таго ж кірауніцтва прадпрыемства цяпер занята пошукам выйсця з цяжкага становішча па аплаце электраенергіі, спажытай за мінулы год. Што тыцыца шараговых работнікаў, то яны заклапочаны сваімі ніzkімі заробкамі.

БЯЛЫНІЦКІ ЗАВОД — НЕ ДОГМА

Не, магчыма, існуюць так званыя аб'ектыўныя прычыны, па якіх завод не даў таго, на што спадзяваліся. Нам жа здаецца, што асноўная з іх — гэта стварэнне прадпрыемства без дакладнага, дэталёвага праліку ўсіх складнікаў магчымага эффекту і магчымага ўрону. Напрыклад, сярэдняя крухмалістасць бульбы ў сучаснікі Польшчы ўдвая певравышае той паказчык, якога дасягаюць у нас. Можна было больш дакладна спрагнаваць і ўраджай бульбы. Вядома, неабходна было пралічыць і ўздзеянне маразоў на абсталяванне... Аднак спланавалі і пралічылі толькі затраты на будаўніцтва завода, а гэта больш за 10 мільярдаў рублёў.

І ёсць гэта прытым, што раней у саміх Бялынічах шмат гадоў працаваў крухмальны завод, паказыкі якога былі аднымі з найлепшых у краіне. Аднак новы ўладальнік ААТ "Новая Друць" у асобе Нацыянальнага банка вырашыў займець уласны "свечачны завод". Пакуль жа з гэтай ідэі атрымалася тое, пра што распаведзена вышэй.

ІВАН БАРЫСАЎ

ЛІСТ ДЭСТРУКТЫЎНАГА

З лютага Рада Саюза беларускіх пісьменнікаў прыняла зварт у сувязі са шматлікімі выпадкамі празяўлення націску на сяброў СБП. Іх вымушалі выйсці з саюза пад пагрозай звольнення з дзяржаўных устаноў. Два чалавекі напісалі заявы аб выходзе з СБП.

Былі і выпадкі звольнення. Як сказана ў звароце, "ганебныя і незаконныя "працэсы" мелі месца ў сталіцы і ва ўсіх рэгіёнах Беларусі (у "ЛіМе", выдаўце "Мастацкая літаратура", Нацыянальной акадэміі навук Беларусі, БДУ, БНТУ, БДЭУ, БДПУ, абласных універсітэтах, рэдакцыях газет, музеях і школах".

На жаль, пра гэты зварт я, як, напэўна, і многія мае калегі, даведаўся постфактум — з інтэр'ю старшыні Саюза беларускіх пісьменнікаў Алеся Пашкевіча Радыё Свабода. Безумоўна, я падтрымліваю заклік спыніць пераслед калег-літаратаў, сябраў грамадскага аб'яднання СБП, але з радыёперадачы вынікае, што яшчэ трох месяцаў таму саюз падаў у Міністэрства спісы сябраў арганізацыі, дзе былі "пазначаны прозвішчы, псеўданімы, месца жыхарства, год уступлення, жанр, у якім працуе літаратар". А яшчэ міністэрства запатрабавала пазначыць месца працы кожнага з іх. Кіраўнік СБП, паводле яго слоў, адмовіўся гэта зрабіць з цалкам зразумельных прычын. Але ж чаму некалькі месяцаў пасля гэтага кіраўніцтва саюза маўчала? Не хацела нашкодзіць сваім сябрам? Аднак ці не позна пратэставаць цяпер, калі ў дзяржаўныя ўста-

Віталі Тарас застаецца з Б.Быкаўым

новы, паводле Алеся Пашкевіча, паступіла папера з адміністрацыі, у якой Саюз беларускіх пісьменнікаў называецца "дэструктывай арганізацыяй, сяброўства ў якой несумяшчальна з працай у дзяржаўных установах і ведамствах"?

Пішу гэта не для того, каб папікнуць кіраўніцтва СБП, якое вымушана працеваць у надзвычай складаных умовах — без памяшкання, арг-сродкаў і шмат без чаго яшчэ. (Адрозна ад Саюза пісьменнікаў Беларусі на чале з Мікалаем Чаргінцом, якім улада стварыла рэжым найбольшага спрэяняння.) Частка віны ляжыць, думаю, на ўсіх сябрах СБП, да якога маю гонар належаць і я. Ці заўсёды мы рашуча засту-

паліся за калег? Ці часта пратэставалі супраць цензуры? Ці зрабілі ўсё магчымае для таго, каб уратаваць родную мову?

Я не належу да кагорты вядомых літаратаў. Скажу больш: сапраўдным пісьменнікам сябе не лічу, лічу сябе журналістам, што не менш пачэсна. Напэўна, ёсьць людзі, якія больш за мяне заслужылі права быць у СБП. І ўсё ж такі лічу і заўсёды буду лічыць найвялікшым гонарам для сябе, што рэкамэндацыі ў саюз я атрымаў ад Рыгора Барадуліна (карыстаючыся выпадкам, хачу пажадаць яму напярэдадні яго 75-годдзя хуткага выздараўлення і творчага плёну), Генадзя Бураўкіна і Алеся Пашкевіча. Разумею, што тыя

рэкамэндацыі былі ўсяго толькі авансам, жэстам падтрымкі ў цяжкую хвіліну, але ад гэтага я не менш удзячны ім і ўсім тым, хто прымаў мяне ў саюз.

Аднак справа не толькі ў гэтым. Да апошняга дня свайго жыцця ў СБП застаўаўся мой бацька — Валянцін Тарас. Ён ніколі не вагаўся, з кім быць, нават у 13-гадовым узросце, калі пайшоў у партызыаны ваяваць з ворагам. І за савецкім часам, і пасля ён заўсёды быў побач з тымі, каго называлі і называюць сумленнем беларускай нацыі, — з Алесям Адамовічам, Васілем Быкаўым, Рыгорам Барадуліным, Генадзем Бураўкіным, Анатолем Вярцінскім, Нілам Гілевічам, Сяргеем Законнікам, Віктарам Касько, Уладзімірам Някляевым, ды можна пералічваць амаль усіх сяброў саюза. Гэта яны — дэструктывныя?

Год таму, 13 лютага, майго бацькі не стала. 9 лютага сёлетая яму спूнілася 680 гадоў. Ён быў і застанецца для святоў і сяброў, для многіх чытчыкоў прыкладам мужнасці, шырарасці і чалавечай годнасці. Яшчэ ў 1968-м улада паставіла яго перад выбарам: па-ранейшаму загадваць аддзелам прозы часопіса "Нёман" альбо паступіцца прынцыпамі ды закласці таго-сяго са знёмых. Ён пайшоў з дзяржаўнай пасады на вольны хлеб, які аказаўся горкім, але шчаслівым.

Таму ў мяне сёння няма выбару — я застаюся з тымі, з кім быў мой бацька. Свой сяброўскі білет я не здам. Нават калі дзяржаўка будзе паграђаць пісьменнікам пазбаўленнем сацыяльных пенсій. Я — таксама дэструктывны.

ВІТАЛЬ ТАРАС,
сябар Саюза беларускіх
пісьменнікаў з 2006 года.

**КАЛІ ВЫ ХОЧАЦЕ ЧЫТАЦЬ НАШУ ГАЗЕТУ Ў ІНТЕРНЭЦЕ І Ў PDF-ВЕРСII,
ЗАХОДЗЬЦЕ НА САЙТ [WWW.SVABODABY.NET](http://www.svabodaby.net).**

**КАЛІ ВЫ ХОЧАЦЕ АТРЫМЛІВАЦЬ PDF-ВЕРСIU ГАЗЕТЫ,
ПАВЕДАМЦЕ НАМ НА E-MAIL info@svabodaby.net ВАШ ЭЛЕКТРОННЫ АДРАС.**